

ABOVSKÝ

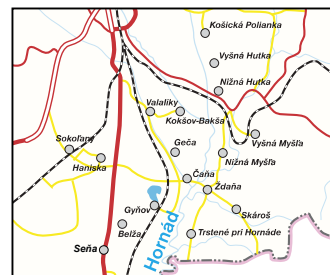
19. ročník, číslo 4, december 2024
www.regionhornad.sk

hlásnik

→ Do 7 400 domácností
→ 28 000 obyvateľom

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médiom roka za roky 2012, 2017 a 2018. Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Duchovná vnímała svoje poslanie od malička
- V Trstenom sa už nemusia báť arzenu vo vode
- Na našej scéne ľudovej hudby majú muži silný hlas
- Florbal si našiel cestu aj k deťom v regióne Hornád
- Na svoje ovocie a koláče môžeme byť právom hrdí

Návrat svetla, návrat domov

Netradičné - ateliérové - osvetlenie evokuje predstavu slniečka. Slnka, na ktoré tak ľudia v našich zemepisných šírkach túžobne hľadajú s odvekou otázkou: Kedy sa vráti? Kedy bude pribúdať jeho svitu a tepla?

V pradávnych kultúrach to bol priamo slnečný kotúč, v kresťanskej tradícii sa svetlo spája s Božím dieťaťom, narodeným Ježiškom. Historické aj súčasné kultúry sú ale zajedno v tom, že svetlo pozna-

nia sveta a seba samého sa nešíri z materiálnych, ale z duchovných hodnôt. Zo stíšenia, pokoja, úcty a dobroprajnosti, teda návratu domov. K svojej prirodzenej podstate. Tento symbolický obrázok, na ktorom je vedúca redaktorka Abovského hlásnika Katarína Čaniová s kolegyňou redaktorkou Monikou Floriánovou (vľavo), vznikol v tvorivej fotodielni Martiny Fedorčákovej.

Slovo starostky

Na čom záleží

Sme medzi dvoma sviatočnými obdobiami. Ľudovo „Dušičkami“ a Vianocami – najprv si spomíname na svojich zosnulých, potom myslíme na živých.

Toto obdobie nás však núti predovšetkým sa hlbšie zamyslieť nad svojimi hodnotami, prioritami a nad tým, na čom nám v živote záleží.

V dennodennom zhone často zabúdame, čo je skutočne dôležité. Naháňame sa za prácou, vecami, úspechmi či uznaním. To všetko má svoju váhu a význam, ale nie vždy prináša pocit naplnenia. Keď sa pozrieme na svoj život s odstupom, často si uvedomíme, že ozajstné šťastie nenachádzame v tom, čo máme, ale kým sme a akí sme k ľuďom okolo nás.

Často práve vtedy, keď prideme o niekoho dôležitého, pochopíme, že záleží hlavne na vzťahoch. Na rodine, priateľoch a všetkých, čo tvoria sieť nášho života.

Každý z nás má jedinečné talenty, sny a hodnoty. Ak sa nám podarí využiť tieto dary na niečo, čo nás naplní, prispějeme k dobru druhých a prinesieme svetu niečo cenné.

Záleží na láske, na zdraví, na vzťahoch a naplnení. Všetko ostatné sú len kulisy – súčasť nášho príbehu, no nie jeho podstata.

Želám nám všetkým, aby sme v zhone každodenného života nezabúdali na to, čo je naozaj dôležité. Aby sme nestratili zo zretela to, čo nám dáva zmysel a čo nás robí lepšími.

S týmto predsavzatím vstúpme aj do čarokrásnych Vianoc a nového roka 2025.

Iveta Vasilenková,
starostka Nižnej Hutky

Čo je nové

V **Nižnej Hutke** vybudovali workoutové ihrisko so štyrmi fitness prvkami. Umiestnili ich pri detskom ihrisku, takže rodičia si popri hraní detí môžu posilniť napríklad brušné svaly. Projekt bol spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom vo výške 5 000 eur.

V areáli futbalového ihriska v **Trstenom pri Hornáde** nainštalovali novú hernú zostavu s lavičkou pre najmenšie detičky. Mini ihrisko bolo financované z projektu Hravo a zdravo! v rámci výzvy cez Nadáciu COOP JEDNOTA.

Od dušičiek víta návštevníkov cintorína v **Sokoľanoch** zrenovovaný hlavný kríž z roku 1888. Zo zdrojov obce v dvoch etapách vyrobili betónový podstavec, po oprave prasklín dostal kríž nový náter a socha umučeného Ježiša Krista bola zreštaurovaná. Pietne miesto dotvára kamenná lavička a výsadba živých kvetov.

MF, obce

Zrenovovaný kríž v Sokoľanoch

Workoutové ihrisko v Nižnej Hutke

Ihrisko v Trstenom pri Hornáde

Krátko

Na Volvo sa chystajú aj v Šaci

Mestská časť Košíc, ktorá patrí ku geograficky najbližším pre náš región, sa stáva strediskom špecializovaného vzdelávania. Realitou je nové **tréninové centrum** pre automobilku Volvo Car Slovakia, ktoré simuluje skutočnú výrobu. Centrom si prejdú všetci zamestnanci. Vzniklo na pôde Strednej odbornej školy priemyselných technológií v Šaci, ktorej študenti budú mať z tréningov a kurzov tiež úžitok a osvoja si základy výroby áut. Očakáva sa aj inovácia súvisiacich školských vzdelávacích programov.

(STVR)

Pripravovaný campus

Ako informuje časopis Rozhýbaný kraj, do budúcnosti sa v areáli strednej školy v Šaci ráta s vybudovaním **študentského mestečka**, tzv. campusu. Okrem školy a internátov by malo byť po novom súčasťou areálu aj výskumné centrum, laboratóriá, zázemie pre startupy, nové športoviská či oddychové zóny. Kapacita novej internátnej školy by mala dosiahnuť 1 500 – 2 000 študentov, čo bude zaujímavé aj pre náš región.

(KSK)

Personálne zmeny v polícii

Rok 2024 priniesol zmenu na čele Obvodného oddelenia Policajného zboru v Čani. Novým riaditeľom je kapitán **Mgr. Stanislav Zambo**. Doterajší dlhoročný riaditeľ, podplukovník **JUDr. Mgr. Vladimír Šolc, LL.M.**, sa stal zástupcom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice – okolie.

(ocú Čaña)

Nový most nad rýchloucestou

Národná diaľničná spoločnosť odovzdala 23. októbra do užívania most nad budúcou rýchlostnou cestou R2 medzi košickou mestskou časťou Krásna a obcou Nižná Hutka. Ide o jeden z prvých významnejších stavebných objektov v rámci druhej etapy projektu Košice, Šaca – Košické Oľšany. Ide o dvojpoľový most s dĺžkou 65,76 metra a šírkou 17,50 metra. Nové objekty umožnia pokračovať vo výstavbe ďalšej etapy košického obchvatu. Stavebné práce na tomto úseku sa začali v roku 2022, pričom zahŕňa 13 mostov a tri križovatky. Dokončený by mal byť v roku 2025 s napojením na úsek diaľnice D1 Budimír – Bidovce.

(TASR)

Nominácia piata - na stretnutí so svetlom s Barbarou Beranovou

Duchovná pastierka

Na začiatku bolo slovo a to slovo bolo u Boha a to slovo bol Boh. Ten, to slovo, bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho a bez Neho nepovstalo. V ňom bol život a ten život bol svetlom ľudí. A to svetlo svieti v tme a tma ho nezadržala.

Svedčil o tom. Bol to človek poslaný od Boha, ktorému bolo meno Ján. A ten prišiel na svedectvo, aby svedčil o tom svetle, aby všetci uverili skrze neho. Nebol tým svetlom, ale prišiel na to, aby svedčil o tom svetle. Toto je pravdivé svetlo, ktoré osvetľuje každého človeka prichádzajúceho na svet.

Jánovo evanjelium, 1. kapitola, verš 1-9, Roháčkov preklad

Aj nad týmito nadčasovými slovami rozjímá duchovná Barbara Beranová v kázňach na Vianoce, pred nimi aj počas kalendárneho roka. Je zborovou farárkou Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku v Ždani.

Bolo príjemné stretnúť sa s touto mladou 29-ročnou ženou, ktorá svojou cestou k tomu, čo nás presahuje, našla už v detstve. Ak vnímam pani farárku ako duchovnú, nemám na mysli len jej formálnu funkciu. Vanie z nej pokoj, radosť, jemnosť, istota. Vyžaruje príjemné, teplé svetlo.

„Vyrastala som v nábožensky zmiešanej rodine. Jeden z rodičov katolík,

druhý kalvín. Vládla u nás tolerancia a prajnosť. Spomínam si, že som si vykladala na schody bábiky a kázala im o Božom slove a Božom milosrdenstve,“ rozhovoriť sa v obývačke fary, kde spolu pijeme chutné kapučíno.

Študovala na Evanjelickej teologickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe a po jej skončení – bolo to 15. decembra pred piatimi rokmi – prišla na faru do Ždane. Do veriacimi zrekonštruovanej budovy, ktorá predtým slúžila ako potraviny a cukráreň. Teraz je fara spolu so záhradou peknou súčasťou kostolného areálu.

Tamojší reformovaný cirkevný zbor má 140 členov a členiek a zhodou okolností práve 15. septembra tohto roku ju po úspešných voľbách inštalovali za svoju farárku. Aj z fotografií na internete vidieť, že to bola veľká slávnosť, lebo – ako sa na ich internetovej stránke píše – podobná udalosť sa v chráme udiala pred mnohými desaťročiami.

„Pre mňa to tiež veľa znamená. Vnímam, že ma tu chcú, že so mnou počítajú. Istota pre mňa a zároveň veľký záväzok,“ vyznáva sa.

A úloha je viac než dosť. Na službách Božích by privítali viac detí a mládeže. Večera Pánova býva šesť ráz do roka, treba sa s úctou na ňu chystať. Rovnako náležitú pozornosť dať vedomej príprave mladých konfirmandov či povzbudeniu ich rodičov a po-

Kalvinsky kostol v Ždani

moci starším. Pani farárka potrebuje riešiť aj mnohé praktické veci. Manžel Ján jej napríklad pomáha s playlistom piesní. *„Pracuje v IT oblasti, mnohé mi poradí,“* vraví.

Veľmi rada si spomína na spoločné stretnutia so spoluobyvateľmi Ždane z farnosti Rímskokatolíckej cirkvi. Naposledy pri príležitosti 800-ročia prvej

Farárka Barbara Beranová

pisomnej zmienky obce pred dvoma rokmi. *„Oni boli u nás, my zas u nich. Poteší ma, keď sa niekedy stretneme opäť. Sme všetci jedno. Kráľovstvo Božie je v nás. Ak žijeme ním bežne, dostavuje sa pocit vďačnosti a hlbokého pokoja. Zo srdca to želim každému.“*

Katarína Čániová,

foto: archív B. Beranovej

S manželom Jánom

Neláhká cesta z tmy

„Rekonštrukciou elektrických rozvodov sme prinavrátili svetlo ku chrámu Nanebovstúpenia Pána (na snímke) nielen pre veriacich a návštevníkov cintorína, ale i pre cestujúcich prechádzajúcich okolím našej obce. Vďaka nainštalovanému osvetleniu vidieť vežu chrámu aj z cesty I. triedy č. 17 a z rýchlostnej cesty R2,“ hovorí starosta Belže **Ondrej Pravda** na margo diela, ktoré je s príchodom Vianoc a svetla viac než symbolicky prepojené.

Cesta z tmy nebola priamočiara ani ľahká. Staré osvetlenie doslúžilo ešte pred rokom, no peniazne naň určené neboli. Pomohol KSK sumou 1 262 eur, síce o skoro 50 % menej ako znela žiadosť, ale bolo dosť aspoň na nákup materiálu. Farnosť Belža prispela čiastkou 180 eur a výdavky na prácu v hodnote takmer 2 tisíc eur musela zvládnuť obec z vlastných zdrojov.

kčj

Angažovanosť obyvateľov vítaná

Nemusíme vždy čakať na to, čo urobí obec, aby prostredie okolo nás bolo krajšie a čistejšie. Vítaná je iniciatíva obyvateľov, ktorí si všimajú, majú nápady a ochotu niečo spraviť. Pre radosť a osoh ostatných.

Z množstva ochotných ľudí predstavíme zopár, o ktorých sme sa dozvedeli na sociálnych sieťach.

V Nižnej Myšli **Anna Poljačeková** vypestovala sadenice kvetov vo svojej záhradke a spolu s aktívnymi pracovníkmi obce nimi skrášlili MHD zástavku pri ZŠ. Alebo **Marián Štofko** daroval obci priemyselné rošty a za aktívnej pomoci **Karola Glajca** a „aktívnych“ opravili lávku cez rieku Olšava. Svoje pohnútky vyjadril Karol v komentári na FB: „Keď môžem, rád

pomôžem. Aspoň touto cestou sa chcem revanšovať Myšlanom a teším sa na ďalšiu spoluprácu a zvelaďovanie obce. Myšľa je môj domov.“

V Belži sa pod vedením **Emila Leška** a pracovníka obecného úradu **Alexandra Jana** pustili do renovácie križna na starom cintoríne v časti Capolna Belža. Obrúsili povrch, nanovo vymalovali, upravili okolie minibagrom a križ obložili betónovými tvárnicami. Starosta **Ondrej Pravda**: „Pán Emil je veľmi zanešený, často v obci sám na vlastné náklady alebo za účasti sponzorov i obce realizuje rôzne opravy, skrášľuje okolie chrámu či sa stará o zeleň.“

Srdečne Vám ĎAKUJEME!

Monika Floriánová

Spoločnými silami

Lávka cez Olšavu je bezpečnejšia

Predtým...

Zo smetiska živá studňa

Pod hromadou haraburdia sa ukrývala ozajstná živá studňa. Bola tam ešte z čias, keď v susedstve terajšieho Obecného úradu vo Vyšnej Myšli stálo viac domov. Zabudnutá, za plechovým plotom. Jej znovuzrodeniu pomohla iniciatíva vedenia obce a kladná odpoveď KSK na žiadosť OÚ. Košícky samosprávny kraj projekt Zátíšie pri studničke podporil sumou 2 320 eur a obec prispela 330 eurami. Priestor sa zmenil na neuverenie... **kčj**

...teraz

Voda v Trstenom: Koniec problémom?

Nové filtračné zariadenie v úpravni vody pri Trstenom

Železo, mangán a dokonca arzén. Častice týchto kovov sa vyskytovali vo vode z obecného vodovodu v Trstenom pri Hornáde. Teraz to vyzera, že ťažkosťami by konečne malo odzvoniť.

Vodu v Trstenom hygienici piť neodporúčali, hoci niektorí ľudia ju konzumujú bežne. Situácia sa vyhrtila v roku 2022, keď suché leto viedlo k poklesu hladiny rezervoára spodnej vody. A keďže Slanské vrchy sú sopečné pohorie a arzén sa tu vyskytuje prirodzene, kvôli suchu sa koncentrácia arzénu dostatočne neznižila na bezpečné hodnoty.

Obec sa v tomto roku rozhodla investovať 206 tisíc eur do nového filtračného zariadenia, ktoré prišla inštalovať špecializovaná česká firma, známa skúsenosťami z domovskej krajiny. Firma v rámci zákazky urobila aj celkové zvelaďenie samotnej budovy úpravne vody a jej okolia, vráta-

ne výmeny elektroinštalácie, stavebných vysprávk, špeciálnej maľovky, či úpravu akumulačnej nádrže.

„Na realizáciu tohto zámeru sme si zobrali aj úver z envirofóndu za výhodných podmienok, s úrokom iba 0,01 percenta. Aktuálne však na ministerstve životného prostredia vyšla výzva na rekonštrukciu úpravni vód a ak budeme úspešní, podstatná časť investície nám bude preplatená,“ nádeja sa starosta **Matej Kočíš**.

Vrt, z ktorého voda pre Trstené vyviera, siaha 70 metrov do zeme. Odtiaľ ju ponorné čerpadlo ťahá do úpravne a z nej sa obehovými čerpadlami upravená voda dopravuje do vodojemu, ktorého srdcom sú dve 250-kubikové valcovité nádržky. V aktuálnom projekte bola úplne vymenená technológia úpravy vody spolu s obslužným potrubím. Filtráciu zabezpečuje

špeciálny piesok, ktorý zachytáva aj malé kovové častice. „Odteraz bude filtračné zariadenie pracovať automaticky, vrátane zákonom požadovaného chlórovania vody podľa prítoku. Zamestnanec obce preto nebude musieť každý deň manuálne spúšťať stroje do prevádzky, ako to bolo doteraz,“ hovorí spokojne starosta Kočíš.

V najbližších týždňoch sa začne skúšobná prevádzka. Regionálny úrad verejného zdravotníctva po uskutočnení niekoľkých nezávislých testov, ktoré ukážu funkčnosť modernej filtračnej schémy, by mal vydať rozhodnutie o zrušení zákazu používania vody na pitné účely, varenie a prípravu jedál. Následne by už mala úplne nezávadná voda prúdiť z úpravne do vodojemu, odkiaľ smeruje gravitačným samospádom do obce.

Anton Oberhauser/mk

Všetkým bolo ctou prispieť k oslave jubilea školy

Čo je pre človeka 50 rokov? Väčšinou viac ako polovica života. Čo je 50 rokov pre školu? Dobrý základ, na ktorom môžu nové a nové generácie neustále stavať a držať krok s dobou. Polstoročie si v tomto roku pripomína Základná škola v Seni – a je na čo spomínať!

Riaditeľka **Bibiána Bartková** tu začínala ako učiteľka v deväťdesiatom šiestom. Vtedy to bola ešte dvojjazyčná inštitúcia, slovenská i maďarská. Posledných päť rokov školu vedie a s hrdosťou hovorí, že vzájomnú pomoc a tímového ducha majú v svojej „DNA“. „Keď sme si pripravovali plán na oslavu 50-ročnice, každý chcel prispieť.“ Ozdobné pripomienky výročia krášľali školu celý rok a aby mali podujatia patričnú úroveň, bolo potrebné začať ich chystať už v marci.

„Rozdelili sme si úlohy. Jedni zhľadali historické fotky, ďalší pripravovali darčeky pre rodičov, iní kontaktovali účinkujúcich do galaprogramu na ples a hostí na besedu,“ vymenúva riaditeľka. Z nemála bývalých absolventov sa stali známe osobnosti – víťazka súťaže Miss Slovensko 2008 **Edita Krešáková Mireková**, topmanažér **Július Lang**, reportérka spravodajstva Markízy **Kristína Oravcová** či vládny štátny tajomník pre cestovný ruch **Marek Harbulák**.

V stredu 16. októbra mali deti v škole špeciálny program. Kvízy, športové súťaže, výroba torty pre školu, príprava plagátov. Popoludní mohli prísť do školy rodičia – zasúťažili si s deťmi, ponúkli sa z gulášu, vypočuli si s gitaristu, ale napríklad aj zopakovali zásady poskytovania prvej pomoci. To všetko na školskom dvore; „Počasie

Polstoročie dozrievania

Dnešné učiteľky a niekdajší ziaci: zľava **Kristína Oravcová**, **Bibiána Bartková**, **Edita Mireková**, **Július Lang**, **Katarína Karabinová**

Deti oslávili päťdesiatročnicu aktívne

sme mali ako na objednávku,“ poznamenáva riaditeľka.

Večer 19. októbra sa v kultúrnom dome niesol v znamení slávnostného plesu pre asi 100 pozvaných hostí. Boli medzi nimi bývalí pracovníci školy, rodičia súčasných žiakov si mohli vstu-

penku zakúpiť. Podujatie sa mohlo konať aj vďaka štedrej finančnej pomoci sponzorov, hlavne miestnych firiem. „Kultúrny program sme rozdelili na dve časti. Predstavili sa v ňom speváčky **Lenka Koránová** a **Marianna Derdziaková**, čo sú tiež naše absolventky.

K výročiu zložil básnik z *Hanisky* **Pavol Majoroš** špeciálne verše, v ktorých sme sa všetci našli.“

► Myslia jeden na druhého

Ples moderovala učiteľka **Katarína Karabinová**. Aj ona pocítila pred kom silu spolupatričnosti. Keď dom jej rodičov postihlo zemetrasenie, kolegovia jej zorganizovali spontánnu zbierku. Nebola jediná; už dávnejšie sa vyzbierali peniažky pre onkologicky chorého žiaka a neskôr pre ďalšieho, s telesným postihnutím. „Je pre nás samozrejmosťou zapájať sa do charít ako *Deň narcisov*, *Biela pastelka*, *Modrý gombík*, *Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok*. Zdravotníkom sme v čase covidu na sviatky piekli koláče...“ vymenúva riaditeľka Bartková. Škola má svojho psychológa a špeciálneho pedagóga, tiež viacero asistentov, ktorí pomáhajú hlavne žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Búrlivá súčasnosť sa základke v Seni teda nevyhýba. Naopak. Len v tomto školskom roku im pribudlo 40 nových žiakov, väčšinou prestúpili z Kechneca. A deväť nových pedagogických zamestnancov. Učiteľský zbor robí všetko, aby sa na škole každý cítil čo najlepšie. A vari nebudeme príliš smelí, keď vyslovíme presvedčenie, že škola tu bude aj o ďalších 50 rokov. Hrdá, prispôsobená novému chodu sveta okolo nás. Bude dozrievať a pomáhať aj svojim žiakom, aby dozreli tiež.

Anton Oberhauser, foto ZŠ

Aj Rozmaring stále mladý

Folklorný súbor Rozmaring zo Sene sa tiež hotuje na pripomienku výročia – 8. februára 2025 uplynú už 75 rokov od jeho založenia. Za rok 2024 sa môže pochváliť niekoľkými významnými vystúpeniami, vrátane účasti na 48. Podroháčskych folklórnych slávnostiach v Zuberi, kde sa predstavil v sobotňajšom večernom páse „Fodri mojo fodri“ spolu s ďalšími súbormi z okolia Košíc. Následne vycestovali folkloristi do talianskeho prímorského mesta Termoli, kde počas štyroch dní prezentovali slovenské a maďarské ľudové tance. Aj na Apeninskom polostrove zožali veľký úspech, o čom svedčí fakt, že uzatvárali celý sobotňajší galaprogram. *fsr*

48. PODROHÁČSKÉ FOLKLÓRNE SLÁVNOSTI, 2024

Čo má spoločné expedícia Tajvan s Mount Everestom?

Chlapci, ktorí cez vojnu prišli o svojich otcov, sa potrebovali venovať niečomu zmysluplnému, najmä v období, keď skončili školskú dochádzku a nastúpili na vojenčinu.

Taká bola prvotná idea princa Filipa, vojvodu z Edinburgu, manžela kráľovnej Alžbety II. Zo svojich školských čias vedel, čo prináša zážitková pedagogika a riešenie výziev. S priateľom Johnom Huntom, ktorý viedol v roku 1953 výpravu na Mt. Everest s úspešným vrcholovým prvovýstupom Edmunda Hillaryho a Tenzinga Norgaya, založili roku 1956 Cenu vojvodu z Edinburgu. O dva roky sa do programu mohli zapojiť aj dievčatá a vo svete sa rýchlo ujal. V súčasnosti v ňom pôsobí viac ako osem miliónov mladých od 14 do 24 rokov vo vyše 130 krajinách.

Na Slovensku funguje DoFE (anglická skratka) 9 rokov a má vyše 5 500 absolventov a absolventiek. Cenu získali aj dievčatá zo ZŠ v Ždani, ako jedna z mála základných škôl v Košickom kraji. S „dofáčkami“ sme sa stretli v škole spolu s ich nadšenou mentorkou, učiteľkou **Natáliou Podrackou** a rovnako zanietenou riaditeľkou **Natašou Rokickou**, ktorá je verná tamjšej škole od roku 1989, keď nastúpila ako učiteľka a vedie ju šesťnásť rok.

► Krédo: Učíme pre život

„S programom som sa zoznámila na Pohode v roku 2019 vďaka **Jánovi Smolkovi**, fanúšikovi osobného rozvoja a teraz manažérovi programu DoFE pre východné Slovensko. Oslovlili ma výzvy programu, lebo mojím krédom je, že učíme pre život. Vytrva-

Cena vojvodu z Edinburgu

lost, trpezlivosť, odvaha, nebojácnosť, sebadôvera – to dnešné deti a mládež potrebujú ako soľ,“ rozvíja tému pani riaditeľka. Ona i mentorka najprv potrebovali v DoFE absolvovať ročný program rozvoja manažérskeho a komunikačného zručnosti, za čo získali Diamantovú cenu.

Hovorí opäť pani riaditeľka: „Cena vojvodu z Edinburgu je postavená na štyroch kľúčových oblastiach: rozvoj talentu, šport, dobrovoľníctvo a dobrodružná expedícia. Všetky oblasti majú tri úrovne náročnosti – od bronzovej po zlatú. Naša škola má zatiaľ absolventky – **Katku Konečnú** a **Ebby Jesenskú** a **Tamaru Verebovú**, ktoré získali Bronzovú cenu a študujú už na stredných školách. Do programu sú zapojené ďalšie štyri naše dievčatá.“

► Ako vyzerá prax?

Katka Konečná si vybrala, že sa bude zokonaľovať v kreslení. Skúšala nové techniky v spolupráci s učiteľkou výtvarnej výchovy. Maľovala, tvorila a výsledky zaznamenávala do mobilnej aplikácie. Sledovala a podporovala ju mentorka. Venovala sa tiež volejbalu. Ako dobrovoľníctvo si zvolila doučovanie v školskej družine. A to všetko pravidelne po dobu šiestich mesiacov minimálne hodinu týždenne.

Terajšia účastníčka programu **Timea Baloghová** sa venuje pečeniu a behu. Beháva pravidelne s rodičmi či súrodencami zo Ždane do Čane a späť. Pomáha v útulku zvierat v Trstenom pri Hornáde. A čo dobrodružná expedícia? Zasmeje sa: „Bola som na jazere Tajvan v Čani s kamarátkou **Dianou Macurákovou**. Sami sme si museli postaviť stan, pripraviť jedlo. V noci bola búrka s riadnym lejacom. Modlili sme sa, aby sa nám nič nestalo, ale prežili sme a radi na to spomíname.“

Diana je teraz tiež aktívnou účastníčkou programu. „Berie mi energiu, lebo musím ísť a dačo robiť,“ vyznáva sa a pokračuje: „Vždy to však stojí za to. Lebo nakoniec mám energie viac. Napríklad vo fitku chodím na pás – beh po schodoch. Dá to zabráť! V útulku v Trstenom pomáham venčiť psíkov, tam sa tiež riadne prevetrám.“

Do Ceny vojvodu z Edinburgu sú zapojené aj **Natália Karafová** a **Barbora Kozáková**.

„Striebornú či zlatú cenu, vzhľadom na vek, je možné získať až na strednej škole. Základ pre aktívny a tvorivý život si však deti budujú na základnej škole, čo považujem za kľúčové,“ uzatvára pani riaditeľka.

Katarína Čániová

Všetky sú zapojené do programu tvorivosti a vytrvalosti Ceny vojvodu z Edinburgu. Riaditeľka ZŠ v Ždani **Nataša Rokická** (druhá sprava), mentorka **Natália Podracká** (vľavo) aj štyri žiačky. Na snímke **Timea Baloghová** a **Diana Macuráková**

Viete, čo je Pyrgos a Šiluté? Nie? Nuž, ide o názvy partnerských miest z Grécka a Litvy, odkiaľ prišli žiaci na výmenný pobyt k deťom a učiteľom

Kreatívne dielne vo Východoslovenskej galérii

zo Základnej školy v Haniske v rámci programu Erasmus+ financovaného zo zdrojov Európskej únie.

Hanišania navštívili partnerské školy minulý jar – a na oplátku hostili od 20. do 25. októbra deti a učiteľov z Poľska a juhu Európy. Dorozumievacím jazykom bola, prirodzene, angličtina.

Deti, väčšinou vo veku 13 – 15 rokov, a učiteľka pod vedením angličtinárky **Evy Uhalovej** pripravili pre kamarátov zaujímavý program. „Ukázali im historické centrum Košíc a naši žiaci sa stali na chvíľu turistickými sprievodcami,“ približuje pani učiteľka. Navštívili aj našu regionálnu pýchu – archeoskanzen v Nižnej Myšli, kde bol pre nich pripravený výklad.

Interaktívne hry čakali na študentov vo Východoslovenskej galérii či Steelparku. Ich ďalšie kroky viedli do nedávno otvoreného multimediálneho envirocentra KlimaPark v Kysaku a vrcholným bodom pobytu bola návšteva Vysokých Tatier, kde sa na Štrbské Pleso vyviezli ozubnicovou železnicou. „Stala sa aj nepríjem-

Haniska na mape Európy

nosť – jedna grécka študentka stratila v budapeštianskom metre doklady. Pán učiteľ jej ich bol pomôcť vyzdvihnúť, no hrozilo, že príde o výlet do Tatier. On bol však taký rozhodnutý pozrieť sa do našich veľhôr, že to nakoniec stihol, hoci mal na prehladku podstatne menej času ako my ostatní,“ rozpráva Eva Uhalová.

Deti sa stále viac a viac osmelovali v používaní angličtiny a ako jednu z najlepších vecí na Erasme hodnotia práve spoznávanie nových ľudí z roz-

manitých krajín a kultúr. „Na druhej strane sme zistili, že svet je už veľmi prepojený, deti si hneď vymenili kontakty na sieťach ako Instagram či TikTok a robia si plány, kto koho príde navštíviť cez prázdniny,“ uzatvára spoločná angličtinárka.

V Haniske sa i naďalej chcú púšťať do rôznych zaujímavých projektov, ktoré im obohatia vzdelávací proces a umožnia poznávať nové veci aj nad rámec školských osnov.

Anton Oberhauser, foto ZŠ Haniska

Projekt priniesol plody

Samotnou témou, ktorá spojila školy z celkovo piatich krajín (aj Česka a Portugalska), bolo nakladanie s odpadmi. V Haniske sa podarilo z dennej úrovne 10,125 kg vyprodukovaného komunálneho odpadu (na začiatku minulého školského roka) dostať na 3,85 kg denne na konci školského roka. Aj tvorba plastového odpadu klesla v priebehu 8 mesiacov asi o 30 %. Veľkú zásluhu majú na tom „zelení ambasádori“, teda žiaci, ktorí pravidelne chodili kontrolovať, vážiť koše a popritom vysvetľovať veci svojim spolužiakom z nižších ročníkov. Hovoríme o „rovesníckom vzdelávaní.“

Mladý Nižnohutčan ide cielavedome za kariérou pilota

„Najkrajší na lietaní je pocit voľnosti v priestore,“ vyznáva sa **Matej Daňko**. „Cítiš pohyby vzduchu vo veľkej výške, každý poryv vetra, oblaky máš skoro na dosah...“ Pre mnohých je cestovanie lietadlom už niečo bežné, no oproti autu či vlaku ide pre väčšinu z nás stále o mimoriadny zážitok. A keďže Slovensko nie je domovom známych leteckých spoločností, naši piloti trávia dosť veľa času preč od rodiny.

Vysokoškolák Matej (21) žijúci v Nižnej Hutke študuje na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach odbor profesionálny pilot a časom chce lietať na dopravných lietadlách. Je živým príkladom toho, ako sa človek dokáže pre niečo nadchnúť už v mladom veku.

U Mateja bol tým X-faktorom pilot **Dušan Šamko**, sused, oproti ktor-

Svet na dlani

mu Daňkovi bývali kedysi cez ulicu v Bysteri. „Prvýkrát ma s rodičmi zobral do malého lietadla, keď som mal asi tri roky. Robil aj leteckú akrobáciu. Dnes má 63 rokov a stále je skvelý odborník a spoľahlivý pilot. Nedávno sme spolu leteli do Nitry, urobili sme aj zopár figúr... pre mňa neskutočný zážitok.“ Dušan stále pôsobí ako inštruktor a pod Dopravným úradom aj ako letecký inšpektor. Tiež „zalietava“ čerstvé stroje od výrobcu.

Matej zo začiatku pomáhal na košíckom letisku, kde absolvoval základný výcvik. Potom ho Dušan zoznámil s majiteľom leteckej školy v Bidovciach. „Tam som najprv pomáhal umývať lietadlá, časom som si spravil le-

teckú školu. Mám za sebou kurz VFR (Visual Flight Rules), čo je v zásade lietanie počas denného svetla.“

Prvý pilotný preukaz dostal Matej v roku 2021. Na rozdiel od vojenských letcov, „civilii“ si celú prípravu a výcviky musia hradiť z vlastného vrecka. „Som svojim rodičom veľmi vďačný za finančnú podporu,“ hovorí. V súčasnosti ovláda malé lietadlá značky Viper a Cessna. Jeho snom je pracovať ako komerčný pilot v zabehnutej leteckej spoločnosti.

Matejova cielavedomosť je príkladná, preto je dosť možné, že sa vám raz prihovori z pilotnej kabíny – či už na vašej ceste za prácou alebo dovolenkovým oddychom.

Sedemročný Matej v kokpíte

Matej a jeho mentor a priateľ Dušan

Materská škola buduje spolupatričnosť

Gyňov patrí medzi menšie obce nášho regiónu, no pohľad na demografickú bilanciu sa v poslednom čase javí optimisticky.

Po dobudovaní novej obytnej štvrte na Malogyňovskej ulici sa totiž v územnom pláne obce ráta aj s dvoma ďalšími lokalitami pre individuálnu bytovú výstavbu. Jedna skupina nových rodinných domov by mala pribudnúť na dohľad od multifunkčného ihriska, druhá v smere na jazero Tajvan a Čaňu. Deti tak doslova môžu spoluvytvárať nádejnú budúcnosť Gyňova.

Miestna materská škola má z kapacitno-finančných dôvodov už dlhé roky iba jednu triedu. Tá je stále plná. A škôlka prsto nemôže prijať všetky deti, ktorých rodičia by mali záujem umiestniť ich sem.

Malá MŠ však má aj svoje výhody – napríklad rodinnejšiu atmosféru. „Je to lepšie, krajšie, ľudskejšie,“ hovorí riaditeľka **Mária Dudríková**. Sama rodáčka z malej obce na samom východe, v okrese Snina. Dokáže porovnávať. „Naši mladí sa ešte stretávajú, nie sú stále iba doma na mobiloch. Keď máme

Nové štvrte – nové deti

Gyňovskí chlapi dokážu spolu tráviť čas počas celého roka, hoci aj pri basketbale na multifunkčnom ihrisku. Hoci už dávno vychodili materskú školu

akciu a pošlem dieťa, aby si zohňalo päť členov družstva, tak nemá problém. Kamarátstva pretrvávajú,“ dodáva.

Od začiatku školského roka sa deväť gyňovských detí stalo žiakmi základnej školy, z nich siedmi v Čani.

„Stále im hovorím, vy ste také malá rodina, musíte držať spolu. Je to dosť veľký šok, keď malú materskú školu vymenia trebárs za čaniarsky kolos,“ približuje riaditeľka, ktorá do Čane chodíeva v rámci adaptačného

programu pre prvákov. „Vedia o sebe a dávajú na seba pozor,“ dodáva s uspokojením.

Na druhej strane, aj v Gyňove si všimajú rastúci individualizmus a izoláciu ľudí. Akoby stále viac rodín žilo iba pre seba. „Čaká nás v tomto smere asi dosť práce, aby sme sa nestali podobní veľkej obci alebo mestu. Chceme pestovať a udržiavať v deťoch dobré vlastnosti. Ale prostredie, rodičia, kamaráti, ťažšie životné situácie pôsobia aj na deti a menia ich,“ pripúšťa riaditeľka Dudríková. Učiteľia a učiteľky tak majú viac ako v minulosti zodpovednosť pomôcť deťom nájsť v sebe to pozitívne a ukázať im, ako dobro rozvíjať. Napokon, každý z nás môže urobiť svoj kúsok, aby sa svet stal trochu lepším miestom.

Stranu pripravil Anton Oberhauser, foto autor a archív M. Daňka

(Nielen) deti sa vybehali dosýta

Pohybové aktivity patria k jeseni a mali by patriť aj k zime. Svoje o tom vedia v Nižnej Myšli, kde sa 12. ročník miestneho behu obcou konal 19. októbra v gescii už skúseného všestranného organizátora **Matúša Lukáča**.

Na štarte sa objavili známe tváre a predovšetkým množstvo detí v celej škále vekových kategórií. Spomeňme aspoň víťazov – od tých najmladších po tých najskôr narodených: Do 6 rokov – **Viktória Veberová** a **Teodor Postredný**, 7 – 10 rokov – **Lucia Hudáková** a **Adam Vileník**, 11 – 15 rokov – **Terézia Špacaiová**. Od 16 ro-

kov (4 km) – **Simona Horváthová** a **Miroslav Steiner**. Od 16 rokov (8 km) – **Janka Baltesová** a **Štefan Pláneta**. Najlepšimi Myšlanmi v behu na 4 km sa stali **S. Horváthová** a **Tomáš Lacko**, na 8-km trati **Katarína Lacková** a **Pavol Kračún**.

Starosta Miroslav Sisák mal milú povinnosť. Každému z víťazov priniesol k stupňom holubicu a úspešní borci ju vyslali nahor – presne tak, ako to vidávame napríklad na košíckom maratóne mieru

Rodine Klučárovcov robotnice prirástli k srdcu

Múdrost' zvaná: Tu a teraz

Včelárska rodina Klučárovcov z Valalík. Manželom k dvom synom nedávno pribudol Markus – veria, že tiež budúci včelárík

Včela je verná kvetu. Tancom upozorňuje „súkmeňovky“ na ten istý druh kvetu, ktorý predtým spoznala. Nech rozprávam so včelárom z akéhokoľvek kúta sveta, každý sa s úctou a rešpektom vyjadruje k produktom včiel a k ich nesmierne múdremu spôsobu života.

Jozef Klučár z Valalík nadväzuje na dedove skúsenosti a 12- a 13-roční synovia **Jozef** a **Oliver** idú v ich šlapajach. Verí, že neskôr sa pridá aj tretí syn **Markus**, ktorý má teraz tri mesiace.

Včelári od roku 1997 a prvých desať rokov s dedom Jozefom. „Nezabudnuteľné obdobie,“ vraví. „Dnes máme 50 včelích rodín. Je to namáhavá práca po všetkých stránkach, ale nemenil by som. Pochádzam zo siedmich detí. Najmä pri kočovke mi pomáha širšia rodina. Kočujem so

včelami napríklad do agátových hájov pri Períne. Lipy zasa sú v manželkinom rodnom Rakovci nad Ondavou. Ona mi pomáha v mnohom, napríklad pri vytáčaní medu a s hygienou s tým súvisiacou.“

Pán Klučár, inak stavebný laborant, je aktívnym členom Asociácie včelárov Slovenska. Osvetu robia na školách aj počas Svetového dňa včiel 20. mája.

„Raz som bola na kočovke s manželom,“ vraví **Andrea Klučárová**. „Bála som sa o neho. Chystal sa sám. Ráno o tretej. Cestou sme zapadli. Doma máme mechanickú ruku na dvíhanie včelích úlov. Tam sme museli úle, aby sme dostali kolesá vozu na pevnú zem, vyložiť a naložiť ručne. Za tmy, len pri svetle baterky.“

Čo Jozefa Klučára učia včely? „Prispôbiť sa aktuálnej situácii. Musím reagovať na ich zmenené správanie zapríčinené prírodou či ľuďmi – ihneď, teda „Just in time“ alebo Tu a teraz.“

Katarína Čániová

Med sa spája so sviatkami roka ako naše srdcia s teplotou a sladkosťou. A rodina Klučárovcov z Valalík žije úctou k včelím rodinám a ich produktom. Chov včiel im prirástol k srdcu. Pani Andrea pre čitateľov a hlavne čitateľky Abovského hlásnika venovala odskúšaný a pritom nie veľmi známy recept na výborné medové trubičky zvané šamrole.

► Cesto:

120 g medu; 90 g Palmarinu alebo masla; 3 žĺtky; 300 g hladkej múky; 1 lyžica tmavého kakaa; 20 g vanilkového cukru; 1 lyžička sódy bikarbóny

- Palmarin (maslo), kakao, med, žĺtky a 2 kopcovité lyžice múky dobre vymiešame.
- Múku zmiešame s vanilkovým cukrom a sódu bikarbónou. Pridáme do vymiešanej masy.
- V miske spracujeme na cesto, ktoré necháme zabalené v chladničke odležať aspoň 3 hodiny.
- Cesto znovu premiesime, rozvalkáme na hrúbku 2 mm a pokrájame na pásky alebo obdĺžniky. Navinieme ich na pomastené kovové trubičky.

■ Plech vyložíme papierom na pečenie a v predhriatej rúre pečieme pri teplote 180°C približne 10 minút.

► Snehová náplň:

4 bielky; 200 g kryštálového cukru; 20 g vanilkového cukru

- Do bielkov dáme kopcovitú lyžicu cukru a vyšľaháme tuhý sneh, do ktorého zašľaháme zvyšný kryštálový a vanilkový cukor.
- Snehovú masu potom šľaháme v miske nad parou asi 15 minút, odložíme a ešte chvíľu šľaháme.
- Vychladnuté medové trubičky naplníme snehovou náplňou a necháme v chlade odležať.

foto Jozef Klučár

Medové šamrole

„Hopkáči“ na výstave zvierat v Geči

Ak ste čo len raz navštívili obľastnú výstavu zvierat pri futbalovom ihrisku v Geči, iste na vás urobili dojem – okrem iného – mohutné králiky v klietkach. Ležiac na slame, vystavovali sa na obdiv návštevníkom, niektoré pritom labužnícky prežúvali.

No zažiť králičí hop, to je celkom iná káva. V Geči sme ho videli po druhý raz. Opäť nám ho predstavili chovatelia z Prakoviec na Spiši, združení pri základnej organizácii v Gelnici. Priniesli šesť králikov. Dráha na rovine futbalového ihriska pozostávala z 10 prekážok. Ušiacikov na obokju si mohli vziať aj miestne deti a sprevádzať ich po prekážkovej dráhe. Dievčatám aj chlapcom, ktorí si počas krásnej slnečnej soboty našli už na obed cestu na akciu, to za odmenu prinieslo veľkú radosť.

Od Prakovčanov sme sa dozvedeli aj viacero zaujímavostí o disciplíne králičí hop. Tento rok sa konali majstrovstvá Európy vo Švajčiarsku a v jednej z kategórií získal zlatú medailu aj králik zo Slovenska, konkrétne z Tlmáča. Tento typ chovu sa však na východné Slovensko dostáva iba pomaly, Prakovčania sú priekopníci. Ako doplnil dlhoročný člen chovateľského zväzu **Jozef Komora**, pri úspešnosti „hopkáčov“ nerozhoduje ani tak plemeno, ako skôr temperament a talent každého jedinca. „Trebá mať na to nos,“ dodáva pán Jozef. A doloží, že vlohy „športového králika“ sa zvyknú dediť.

Králičia dynamika

Simonka z Prakoviec s jedným zo svojich králikov-skokanov

Na majstrovstvách v králičom hope sa súťaží v strednej triede (výška do 35 cm), ťažkej (45 cm) aj elitnej (50 cm). Lahká trieda do 25 cm je určená pre začiatočníkov, pretekajú aj veteráni. Okrem roviniek súťažia králiky aj v parkúre, kde sú prekážky poprehadzované a očíslované. A tiež v skoku vysokom a ďalekom, kde sa nedávno

Ludia pri behu nesmú králika predbehnúť, inak hopkáč zastaví

zrodil slovenský rekord s obdívuhodnou dĺžkou 262 centimetrov!

Ak sa chce niekto takýmto králikom venovať, nezaobide sa to bez každodennej starostlivosti. Kŕmenie, čistenie, viackrát do týždňa tréning. Na moju otázku, ako by sa dalo s týmto športom začať, Jozef prezradí zaujímavú skúsenosť. Keď ponúkol na fejsbuku do daru hotové králiky, ktoré

skáču, záujem bol malý. Možno to bude aj tým nedostatkom tradície. Práve do Prakoviec však už dochádza trénovať králiky jedna mladá nadšenkyňa z Košíc.

Nuž, ďalšia záľuba, ktorá prináša do života pestrosť. Naši mladí čitatelia, čo ak by ste to skúsili? Obráťte sa po pomoc a rady chovateľov v našom okolí.

Anton Oberhauser

Chystajú veľké akcie

Pozícia čanianskeho kynologického klubu v rámci Slovenska je z roka na rok silnejšia a jeho význam už dávno prerástol náš región. Svedčí o tom aj zorganizovanie skúšok v ostatnom roku – jednak podľa národného skúšobného poriadku a aj podľa medzinárodného skúšobného poriadku – priamo na cvičisku v Čani. Navyše, v júni sa tu konal päťdňový seminár systému cvičenia NePoPo s uznávaným odborníkom **Martinom Lacom** z ČR.

A ďalší míľnik si cvičitelia psov pod vedením **Martína Kovaľa** pripísali v septembri, keď zorganizovali výstavu a bonitáciu Slovenského klubu belgických ovčiakov. „*Pokiaľ som našiel správnu informáciu, na východe Slovenska sa takéto stretnutie konalo prvýkrát po 26 rokoch,*“ hovorí Martin.

Silná zostava členov čanianskeho kynologického klubu

► **Pozývajú na skúšky aj preteky** Kalendár na rok 2025 je opäť bohatý a kynológovia pozývajú na „čañansky cvičák“ širokú verejnosť. Sledujte ich fejsbuk Kynologický klub Čaňa a hlavne si zvýraznite od 30. mája do 1. júna. Na programe sú vyradovacie preteky ZSK FCI a kvalifikácia na majstrovstvá sveta! „*V tomto prípade poslúži náš cvičák ozaj hlavne na cvičné účely, pretože samotné preteky by mali pre-*

behnúť na čanianskom futbalovom štadióne,“ pozýva Martin. Aby sa všetko podarilo, bude potrebná súhra organizátorov, dobrovoľníkov, obce a ďalších partnerov, vrátane sponzorov. „*Očakávame účasť možno až do tisíc návštevníkov, čo by malo znamenať, že budeme svedkami najväčšieho kynologického podujatia v našom regióne Slovenska,*“ uzatvára Martin.

ao, foto kk

Národný skúšobný poriadok – čerpá okrem iného z historických postupov organizácie Zväzarm, zameriava sa napríklad na úkony napríklad na rebríku či kladine, psy sú cvičené okrem iného aj na záchrannárske práce.

Medzinárodný skúšobný poriadok – v rámci neho sa cvičia predovšetkým tri kategórie aktivít – stopy, poslušnosť a obrana.

Dva mílniky kláštora Milosrdných sestier Sv. Kríža - 2. časť

Vždy s Pánom v srdci

Život Milosrdných sestier Sv. Kríža sa v 50. rokoch obrátil naruby. Politický systém začal rušiť kláštory a odvážať rehoľné sestry do sústredovacích táborov a textilných fabriek v Čechách.

„Sestry vôbec nevedeli, kam ich vezú. Naložili ich v noci na nákladné auto, ľudia z dediny plakali a kričali. Mysleli si, že idú na Sibír. Keď ráno zbadali české tabuľky, vydýchli si,“

Cez tajomstvo ukrižovanej lásky sa snažíme stáť blízko pri človeku. Akýkoľvek druh ľudskej biedy je výzvou pre sestry sv. Kríža. Na snímke matka s dcérou

opisuje sestra **Benjamína**, predstavená kláštora. „Sestry hovoria, že to bolo ťažké. Vytrhli ich z organizovaného rehoľného života, ktorý mali zažitý. Nútili ich zlobieť rúcho, pohrdali nimi. Pre mladé ženy vonkajšia nesloboda nebola až taká rozhodujúca, v srdci si totiž mohli zachovať slobodu ducha a vernosť Pánu Ježišovi. Keby nebolo ich, neboli by sme tu ani my, ďalšie sestry. Ich príklad - vernosť v utrpení bol semiačkom pre nové rehoľníčky.“

Keďže väčšina sestier boli vyškolené zdravotné sestry, začali ich presúvať do ústavov sociálnej starostlivosti pre seniorov a mentálne postihnuté deti. Napríklad **Sr. Mária Christiana** (Margita Suchá zo Sokolian) pôsobila 17 rokov v Holíci a 15 v Matilda Hute. V spo-

mienkach píše: „V Matilda Hute som sa starala o osem ležiacich detí. Veľmi som si ich obľúbila, preto som prácu robila s radosťou. Deti potrebovali moju lásku a ja som sa usilovala im ju dať. Napriek totalite som čerpala silu pri každodennej sv. omši a homíliách kňaza. Ťažké časy ma naučili poslušnosti, odpúšťať neprajníkom.“

Zmena prišla po revolúcii. V roku 1991 štát vrátil budovu kláštora rehoľi. Veľmi sa o to zaslúžila **Sestra Maristela** (Regina Suchá zo Sokolian), ktorá intervenovala u predstaviteľov - treba tú Hanisku postaviť na nohy! „Kláštor bol značne poškodený, zostali len základy. Od 50. rokov tu sídlila civilná ZŠ, kým sa nevybudovala nová, v 70. rokoch tu boli keramické závody. Dnes,

Sestry na slávnosti k 31. výročiu znovuobnovenia činnosti rádu v Haniske

Kláštor v troskách

keď hlbšie rýľujeme, nachádzame veľa črepín,“ vraví predstavená.

Začali odznova. Tak ako v 1878 prišli prvé tri rehoľníčky **Terézia Rapavá, Paschalís Lovecká a Hieronyma Hrubovská**. Jedna dohliadala na stavbu, druhá vyučovala náboženstvo a učila deti hrať na hudobných nástrojoch. Do obnoveného kláštora sa sestry začali sťahovať v novembri 1993. Starali sa o kňazov na dôchodku a venovali sa katechéze mládeže. Dnes Milosrdné sestry Sv. Kríža, okrem starostlivosti o choré spolusestry, vyučujú náboženstvo na ZŠ v Haniske a Seni, pripravujú jasličkové pobožnosti, Dobrú novinu, aj letné tábory. Pripravujú deti na 1. sväté prijímanie a ako mimoriadne rozdávatelky prinášajú Eucharistiu chorým. Ich apoštolátom je predovšetkým život modlitby a utrpenia.

„V kláštorenej kaplnke sv. Jozefa máme sv. omše pre verejnosť dvakrát do týždňa, v pondelok a štvrtok o 7:00. V advente a pôste pripravujeme duchovné obnovy pre ľudí a popoludnia s našou bl. Zdenkou Schelingovou. Z jej služby a života sa nám zachovalo veľké duchovné dedičstvo. Ste u nás vítaní!“

Monika Floriánová,
foto: archív kláštora

Na telefónnej linke Gyňov - Vatikán

Požehnanie pre farníkov

Čo je to požehnanie? Pranie dobra, hojnosti darov, želanie lásky a pokoja. V slovníku sa uvádza aj Božia priazeň. Isté je, že má silu. Jedno výnimočné požehnanie priamo z Vatikánu dostali aj veriaci v Gyňove pri príležitosti 100. výročia posviacky kostola Najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

Slová pápeža **Františka** na pergamente už s nimi ostanú navždy.

S nápadom, či by sa dalo čosi také vybaviť, prišla **Katka Timková**, zastrešujúca organizáciu osláv storočnice. Myšlienky sa ujal kňaz **Jozef Bujňák**, bývalý kaplán vo farnosti Čaňa, ktorý v Ríme študuje a osobne predložil žiadosť na Úrade apoštolskej charity - Elemosineria Apostolica v Vatikáne. V telefonáte mi vysvetlil, že ide o inštitúciu Svätej stolice, ktorá má za úlohu v mene Svätého Otca pomáhať chudobným. Apoštolské požehnanie

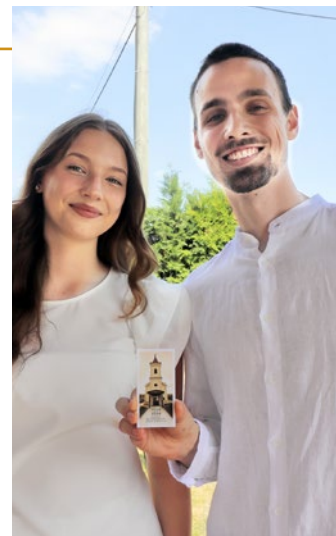

Apoštolské požehnanie priniesol a prečítal **Jozef Bujňák**

sa farnostiam nedáva, ale riešenie našli a je udelené farárovi **Marcelovi Puškášovi** a veriacim filiálky Gyňov. Farnosť prispela aj na charitu pre núdzných.

► Svedectvo mladých

Na oslave storočnice som stretla súrodencov **Samuela a Emu Šoltésovcov**. Podelili sa so mnou, čo pre nich znamená viera. „K viere v Boha som bol vedený odmalička. Čím som starší, tým viac si uvedomujem jej dôležitosť. Pre mňa to je taký význam za vecami, nejaká vyššia sila, v ktorú verím a chcem veriť, ktorá mi dáva nádej do života, nádej v ľudí a v svet,“ vraví Samuel, ktorý sa spolupodieľal na organizovaní letného tábora Vypni telku, zapni seba. „Pre mňa je to istota, že sa na Boha viem spoľahnúť v hocičom, keď mi je v živote ťažko, viem, že všetko bude tak ako má byť,“ pridáva

Samuel a Ema Šoltésovci

Ema. Obom sa páči, že dnešní kňazi myslia na mladých, berú ich na výlety, aby to nebolo len o duchovnej príprave na sviatosti, ale aj o spoločnosti, nadväzovaní zdravých vzťahov.

Monika Floriánová, foto autorka

Bakšanske Parobci vydali prvé CD

„Krstím toto dielko šafranom, lebo takej vynikajúcej hudby je málo ako šafranu, veľmi drahej a vzácnej koreňiny na svete. Viem, že vaše prvé CD je pre vás to najväčšie a najdrahšie. Želám mu, aby mal toľko poslucháčov, koľko kvetov treba na výrobu tohto korenia.“

Týmito slovami šibalsky pokrtila prvý hudobný nosič Bakšanských Parobkov z Kokšova-Bakše starostka **Jana Kallová** so skupinou **Beťarečki** z Malej Idy. Asistoval im krstný otec **Vlado Železnák**, v ktorého štúdiu prebiehalo nahrávanie. A veru nebolo jednoduché.

„Trvalo dlho, až sedem mesiacov. Najťažšie bolo dať dokopy deväť chlapov na jeden termín a ešte sa zladíť so štúdiom! Všetci chodíme do práce a spievame vo svojom voľnom čase,“ vraví za všetkých **Rastislav Kucák**. „Mysleli sme si, že nahrávanie dáme za dve hodiny. Omyl, len jednu pieseň sme točili hodinu! Museli sme ju opakovať aj deväťkrát. V štúdiu sa odhalilo, kde robíme chyby, kde neladíme. Prišla aj nervozita i znechutenie.“

Nasadenie pri plnení sna oceňuje vedúci skupiny **Miroslav Stolár**: „Videl som veľkú obetavosť u chlapov, že odsunuli všetky svoje povinnosti a povedali si, že nebudem ten, kto zabrzdí osemčlenný kolektív. Išli na svoje rezervy a za to im ďakujem.“

Z domu do šveta

Na prvom CD s názvom Z domu do šveta nájdeme 22 piesní. Ako prebiehal výber? Prezrádza kontrabasista **Tomáš Brestovič**: „Zohratí sme na 70 pesničiek. Sadli sme si v hasičskej zbrojnici, kde navčujúme, a každý navrhol nejaké. Chceli sme ponúknuť naše z Abova i dajaké z našich ciest po Slovensku. Čerpali sme aj od našich predchodcov Bakšanov.“

► Za všetkým hľadajú ženy

Bakšane, ktorí vznikli v r. 1984 na podnet manželiek – Vy neviete inde, len na futbale spievať? – sú radi, že Parobci pokračujú v ich šlapajach. Na krste 29. septembra v kultúrnom dome si spoločne zaspievali. Zblahoželali a prispeli do programu pri-

šli humorista s fujarou **Imro** z Košíc, **FS Jahodná**, s ktorými prezentovali slovenskú kultúru na Medzinárodnom folklórnom festivale Kozarsko Kolo v Bosne a Hercegovine i v Bruseli na pôde parlamentu, a tiež **Zemplinski Heligonkari**, s ktorými hrali na Medzinárodnom festivale heligóniek v Chorvátsku. Na veľkolepej oslave, ktorú viedla moderátorka STVR **Diana Gabriková**, nechýbali zástupcovia českej obce Čepí, miestne DHZ má s ňou družbu osem rokov (speváci sú i hasičmi). Atmosféru na krste aj v skupine odzrkadľoval podnadpis CD ...šičke v jedno vyrošili, za brato še maju. Chlapi nezabudli poďakovať sponzorom, Matici slovenskej a obci Kokšov-Bakša, ktorí výrobu CD finančne podporili.

Čo plánujú do budúcnosti? „Te-raz oddych. Chceme si užiť naše CD, o ktorom sme snívajú tri roky. Čaká nás veľa vystúpení doma i v zahraničí,“ vraví Tomáš. „A chceme tu poďakovať našim manželkám, ktoré milujeme najviac na svete a veľmi si ich vážime, že to s nami vydržia, keďže naše víkendy sú plné. Ďakujeme, že môžeme ľuďom prinášať radosť.“

Monika Floriánová

Priateľstvo, súdržnosť, spolupatričnosť, láska k hudbe. To od roku 2016 spája Bakšanských Parobkov. CD už predstavili aj v televíznej Regine

Valalická krojovaná paráda o mužoch

Ťažko s nimi a bez nich ešte ťažšie

Pódium kultúrneho domu vo Valalíkoch sa zmenilo na krčmu. Miesto, kde sa hlavne v minulosti odohrávali dôležité stretnutia chlapov. Svet mužov bol témou 17. ročníka **Valalickej krojovanej parády**.

„Jednotliví účinkujúci pripravili svoje programy zamerané na chlapa. Detské hry, mužské tance a piesne, či častušky o mužoch. Folklórna skupina **Kadlubek** priblížila zvyk zdviháňe za parobka,“ približuje **Pavol Kacvinský**, vedúci skupiny. „Súvisel so zmenou sociálneho statusu chlapcov, ktorí sa menili na chlapov. Toto zasvätenie – iniciácia prebiehala v krčme, 16-ročný mládenec si zvolil svojho kresného (staršieho mládenca), ktorý sa mal za neho zaručiť a pomáhať mu začleniť sa medzi dospelých. Osobitný obrad prebiehal v kruhu mužov, kde si mládenec so svojím kresným pripil a na znak akoby krstu odliál časť alkoholu. Všetok alkohol platil zdvihani parobek. Od daného aktu sa mohol zúčastňovať na živote starších – chodiť do krčmy, piť alkohol, fajčiť, hrať karty, tanco-

Verbunk - mužnosť a svižnosť v jednom

vať s dospelými, ale aj chodiť stavať dievkam máje a dvoriť im.“

Ženám sa veľmi páčilo, keď bol chlap dobrý tanečník a poriadne ich vykrútil v tanci. Aj dnes sa nám tají dych pri cífrách a výskokoch verbunku. Tento čisto mužský tanec zatancovali chlapi z košických súborov **Hanička** a **Borivka**. Krásnym spevom pohľadli dušu vyše 150 divákom muži zo súboru **Haniščane** z Hanisky, rovnako aj duchovnými rusínskymi piesňami spe-

vák **Lukáš Leščišin** z Humenného. Do programu prispela aj valalická mládež z **Kadlubčeka**.

Smiech i slzy na lícach vyvolala scénka ženskej speváckej skupiny **Paradne ňevesti**. Diškurovali, ako s hlopom češko, ale bez ňeho ešči horši. S vtipom poukázali aj na odvrátenú stránku života – pijatiku, odchody mužov za prácou a samotou žien, na neveru či nutnú starostlivosť o svoju polovičku. Paráda nemôže byť bez parádneho

Mládenec. Súkromný archív P. Kacvinského

občerstvenia, a tak si všetci prítomní pochutnali na zemiakových plackách, pečených buchtách, škvarkových pagáčoch a slanine s oškvarkami.

Na záver Pavol Kacvinský: „Jedným z cieľov tohto podujatia je vyzdvihnúť tradičného ľudového odevu. Túto krásnu tradíciu si zachovalo v našej obci niekoľko babičiek, ktoré ho nosia dodnes. Navšteve šiestich z nich sme sa mimoriadne potešili.“

Monika Floriánová, foto Dušan Kmec

Storočnica knižnice vo Vyšnej Myšli

V januári výstava obrazov

Cesta k oslavám storočnice **Obcej knižnice vo Vyšnej Myšli** sa začala zaujímavým zistením v obcej kronike.

Odstartovala ho aprílová mailová požiadavka zo Žilinskej univerzity, ktorá chronologicky mapovala dejiny knižníc na Slovensku. **Dana Zapachová**, terajšia vedúca spomínanej knižnice, s prekvapením zistila, že bola zriadená 16. septembra 1924 s 80 zväzkami. Posledný zápis o knižnici v kronike obce je z roku 1983: „*Miestna ľudová knižnica splnila plán náboru čitateľov i plán výpožičiek. Priemerný počet na jedného obyvateľa činil 4,2 výpožičky. Knižnicu viedla Regina Šusterová a od odchodu na materskú dovolenku jej manžel Vladimír Šuster. Knižnica je otvorená 3-krát v týždni...*“

Po rekonštrukcii obecnú knižnicu znovu otvorili r. 2019. Rok nato jej

knižný fond disponoval vyše 3 260 knihami a stále rastie. Čitateľov je každoročne okolo päťdesiat. V súčasnosti je otvorená v utorok a piatok.

A oslavy storočnice? Starosta **Marek Habina** odovzdal ďakovné plakety knihovníkom. In memoriam učiteľovi **Andrejovi Macejovi**, zakladateľovi knižnice, a tiež jeho žiakovi a kronikárovi **Ladislavovi Stoklasovi**. Osobne si plaketu prevzala i **Regina Šusterová** (na snímke). S manželom **Vladimírom**, výtvarníkom, viedla knižnicu aj obecnú kroniku skoro 30 rokov. Zaslúžila sa o viaceré ocenenia pre tento kultúrny stánok.

Súčastou osláv bola i výstava obrazov namalovaných špeciálne pre účel jubilea na tému Čas od mladých autoriek **Karolíny Maščáckovej** a **Natálky Matoňáckovej**. Zaujala tiež beseda

s **Jolanou Janičkárovou**, ktorej veľkým koníčkom je regionálna história. Napísala knihu o najvýznamnejšej osobnosti z rodnej Nižnej Kamenice, profesorovi a zakladateľovi klinickej psychológie **Andrejovi Kondášovi**, ako aj knihu Osudy slanských Forgáčovcov a Waldbotovcov. Zaspievala novozaložená miestna

mužská folklórna skupina **Rabol'**. Obecná knižnica Vyšná Myšľa chce podporovať mladých nadaných umelcov. Začiatkom roka 2025 chystá výstavu obrazov **Ester Kukajovej**, nadanej študentky Filmovej školy v Košiciach.

Z podkladov **Dany Zapachovej sprac. red**

Otvorenie kultúrneho domu s mocným gestom

Rabol' – nový príbeh

Program sa začal silným gestom. **Miestna spevácka skupina Odvážne ženy predstavila svoj blok piesní a na jeho konci sa k nim pridali speváci FS Rabol'.**

Ich spoločný viachlas zaznel ako symbolické odovzdanie umeleckého žezla novej generácii. Čerstvo zrekonštruovaný kultúrny dom skoro nestačil ponúknuť miesto vari dvesto zvedavcom. Ľudia stáli až pri dverách a celé vystúpenie sledovali so zatajeným dychom. Počas viacerých piesní sa na mnohých lícach objavili slzy.

Založenie folklórnej skupiny **Rabol'** sa stalo pre Vyšnú Myšľu veľkou udalosťou. Začiatok ich príbehu sa niesol v znamení návratu k autentickým koreňom. Názov skupiny „Rabol'“ symbolicky odkazuje na rozsiahlu líuku nad obcou, ktorá ponúka výhľad na Košice a je neoddeliteľnou súčasťou miestnej identity. Pod vedením skúseného hudobníka a pedagóga **Erika Jámbora** skupina spojila desať mužov – spevákov a tanečníkov, ktorí sa rozhodli zasvätiť svoj voľný čas folklóru a oži-

Novozaložená mužská folklórna skupina **Rabol'** oživuje pôvodné abovské piesne

vovaniu pôvodných abovských piesní. Čerpajú aj z autentických nahrávok obyvateľa obce, nadšeného folkloristu

Ladislava Šustera. Jeho hlas zo záznamu zaznel priamo počas spomínanej novembrovej premiéry. *kčj*

Hudcom husle berie

Už dávnejšie vo folklórnom súbore **Haniščane** koketovali s myšlienkou založiť v Haniške tradíciu menšieho folklórneho festivalu so súbormi z bližšieho či vzdialenejšieho okolia. Veľmi ich inšpirovali podujatia, ktorých sa zúčastnili. A podarilo sa! **V nedeľu 24. novembra sa po prvýkrát v kultúrnom dome konali Katarinske špivanki.**

Prečo práve na Katarínu? Lebo Katarína hudcom husle berie. Na dedinách sa konali veľké zábavy, ľudia mali pred pŕstnym adventným obdobím poslednú možnosť zatancovať si a dosýta sa najesť. Obdobie okolo Kataríny je zároveň časom dlhých zimných večerov, keď sa susedia, rodina či kama-

Haniščane majú lásku k folklóru vpísanú do srdca

rátí spoločne stretávali a nikdy pritom nechýbali ľudové piesne. Tie na minifestivale v Haniške v dvojhodinovom programe zaspievali **Paradne ňvesti** z Valalík, **Žipovčan** z Nižného Žipova, **Beľanka** z Košickej Belej, **Hrabov**

z Trsteného pri Hornáde, **Ženská spevácka skupina z Gyňova**, **Ozvena** z Čane a domáci **Hanišťanka a Haniščane**. Vďaka publikum, ktoré zaplnilo sálu do posledného miesta, spevákov odmenilo veľkým potleskom. Pri mno-

hých piesňach aj výdatne pomáhala. Záverečná pieseň Hoja tebe, hoja, ktorú spoločne spievalo 84 účinkujúcich, zanechala vo všetkých nezameniteľnú spomienku.

Zuzana Ondočková/mfio foto Haniščane

Október v Sokolanoch

Aj v Sokolanoch je oslava dňa úcty k starším už milou tradíciou. Jeseň života prichádza pomaly a nenápadne. Vyhnúť sa jej nedá. Napriek tomu je krásnym obdobím života. Niet krajšieho a jemnejšieho pohladenia, ako od starého otca či starej mamy.

V nedeľu 13. októbra sa v sále kultúrneho domu najskôr ujal slova starosta **Luboš Janke** a hneď za ním sa k slovu – a hlavne k spevu a recitácii – dostali sokolianski žiaci, ktorí navštevujú ZŠ Haniska. Napokon zazneli piesne v podaní **FS Sakačane**. A veru nemalo očí zvlhlo od dojatia.

Posledný októbrový deň mali pre

zmenu strašidelný karneval. Účastníci prišli v maskách. Zábavu a smiech priniesol stoličkový tanec, hra na sochy aj strašidelná diskotéka. Niektorí z rodičov si vyskúšali, ako sa asi „čítala“ múmia v starovekom Egypte. Deti

mali totiž pomocou toaletného papiera čo najdokonalejšie obmotať svojho rodiča. Víťazi kategórií o najmasku či kostým si odniesli darčekovú tašku. Na záver vybrali účastníci najkrajšiu vyrezávanú tekvicu. Súťažiť mohol každý

obyvateľ obce, tekvice boli následne umiestnené v areáli obecného úradu ako dotvorenie jesennej atmosféry.

O výzdobu a pohostenie na oboch akciách sa postaral Rozvojový tím.

rts, ah

Ponožky na nôžky

Slovensko spojila ďalšia nádherná charitatívna aktivita – Ponožkový október! Do výzvy, ktorej cieľom je vyzbierať pred zimou ponožky pre ľudí v núdzi, sa tento rok zapojila aj obec Trstené pri Hornáde. Do vyznačenej nádoby na obecnom úrade priniesli obyvatelia a žiaci základnej školy celkom 113 párov nových ponožiek rôznych veľkostí a farieb. Štedrý dar poputoval do Arcidiecéznej charity Košice – Krízového centru matiek s deťmi Košická Nová Ves.

Pýtate sa, prečo práve ponožky? Chránia pred chladom. Za 30 minút

vznikajú omrzliny pri teplote 0 °C a už za 5 až 10 minút pri -15 °C. Keďže žijeme v miernom pásme, na Slovensku máme priemerne 110 dní za rok s nulovou teplotou. Nemenej dôležité je, že chránia pred infekciami. Baktérie sa veľmi ľahko množia vo vlhkom prostredí, a tak je dobré mať nohy v suchu.

Ak vás budú nôžky oziabať alebo si budú hovieť v teplúčku, spomeňte si na ľudí, ktorí sa ocitli v núdzi či na ulici a pošleme im aspoň krátku modlitbu.

Monika Floriánová

S radosťou a vďakou

Stále populárnejšia skupina Kalap, miestne deti zo základnej a materskej školy, praktický darček. To všetko mohlo potešiť seniorov v Seni – možno sa pre nich ujme označenie „Señiori“ s veľkým S – počas oslavy dňa úcty k starším. Asi najväčšia radosť vyplývala zo skutočnosti, že sa mohli opäť stretnúť naživo a v hojnom počte, ktorý bez problémov na-

plnil reprezentatívne priestory kultúrneho domu.

Spojenie generácií prinieslo radosť, vďaku. Dôchodcovia si mohli uvedomiť, že si ich vážia nielen príbuzní, ale aj ich spoluobčania. Aj keď nie vždy to našim starkým stíhame vyjadriť slovami. Zvláštne ocenenie patrí seniorom, ktorí každý deň prejavujú svojmu okoliu úctu, lásku a trpezlivosť. red, os

Lampióny na Martina

Novembrový lampiónový sprievod v Skároši organizovala základná škola. Niesol sa v duchu svetla – symbolu dobrých skutkov, ktoré sv. Martin počas svojho života urobil. Prišli rodičia, deti a priatelia školy. Trasa sprievodu viedla lípovou alejou, ktorá skrývala in-

dície a úlohy. Po ceste späť čakalo na účastníkov v škole vyhodnotenie a teplý čaj. „Veríme, že poslanstvo svätého Martina, ktorý šíril dobro, pokoj a lásku medzi ľuďmi, sme symbolicky pomocou svetielok odovzdali ďalej,“ poznamenáva riaditeľka ZŠ **Oľga Tomková**. zš

Kalendár podujatí

- 21. 12. Vianočný punč - Kokšov-Bakša
- 22. 12. Zapálenie betlehemskeho svetla a starostovský punč - Nižná Myšľa
- 26. 12. - 5. 1. Hokejový turnaj RZOH - štadión Čaňa
- 6. 1. Po srnčej stope, 32. ročník - Skároš
- 6. 1. Karneval na ľade - Čaňa
- 12. 1. Organový koncert v kostole sv. Mikuláša - Nižná Myšľa
- 18. 1. Hokejový turnaj o Pohár starostu obce Valaliky - Zimný štadión v Čani
- 18. 1. Prechod Slanskými vrchmi, 56. ročník - Nižná Myšľa
- 25. 1. Stolnotenisový turnaj obcí, 5. ročník - Vyšná Myšľa
- február . . . Bowlingový turnaj - Čaňa

❑ Ak radi korčuľujete, prijmite od prevádzkovateľa štadióna v Čani pozvanie na **verejné korčuľovanie** v nedeľu. Požičiavajú korčule všetkých veľkostí a vedľa aj tie vaše nabrušit. Vstupné je 3,50 €, deti do 12 rokov a ZŤP 2,50 €. Aktuálne časy nájdete na oficiálnej FB stránke - Zimný štadión Čaňa.

❑ Chcete sa začať **otužovať**? V regióne sú aktívne dva kluby otužilcov. Stretávajú sa na Silva ranči v Čani - Čaňanske otužilci v utorok alebo štvrtok o 18:00 a Ladové labute v stredu o 19:00 a sobotu o 15:00.

Výstava, čo má zvuk aj chuť

Stačilo nahliadnúť do Kultúrneho domu v Ždani počas výstavy záhradkárov a ovocinárov a bolo hneď jasné, že jej pestrosť, ľahkosť, veselosť a hlavne nápaditosť má korene v chuti opakovane radostne tvoríť.

Že táto výstava sa nedeje prvý raz a určite nie formálne, či z neakej povinnosti. Na 17. ročník populárnej októbrovej výstavy sa prišlo pozrieť vyše 250 ľudí zo široka aj zďaleka. Vy-

Radostné tvorenie

stavovatelia nanosili do kultúrneho domu vyše 300 plodov ovocia, zeleniny a kvetov a vytvorili z nich 20 pestrých kolekcí – a to aj žiaci miestnych škôl. „Priestor v sále sme zaplnili dyňami, zemiakmi, hlúbovinami, kukuričnými klasmi, farebnými variá-

ciami rastlín... Medzi ne sme umiestnili dve postavy roľníkov so všetkým náradím, ktoré sa donedávna používalo: koleso, pluh, kónský postroj, kosa, hrable, sitá, ale aj staré kuchynské potreby,“ opisuje hlavnú výzdobu **František Veréb**, predseda ZO. A k to-

mu pridali aj poradňu záhradkára. Počas výstavy sa aj súťažilo a odmeňovalo. Do súťaže o Najkrajšie jablko sa prihlásilo 15 súťažiacich, porota vybrala z 51 kusov. Titul Jablko roka získala odroda **Gloster** pestovateľa Františka Veréba.

Ten, čo sadi, aj zbiera...

Budú z nich ovocinári?

Hlavu hore! Paradajky a paprika do výšky 1. poschodia

Ako prezimovať ovocné stromy

Kravince či latex?

Je s tým práca, ale – ako hovorí **Tibor Olexa**, známy ovocinár a záhradkár z Trsteného pri Hornáde – oplatí sa. „Obrýľujeme dosť naširoko každý ovocný strom. Dáme pozor, aby sme nepoškodili korene. Do pôdy zapracujeme humus, kravský trus a pridáme aj trochu granúl chemického hnojiva. Aby strom dostal ochranu a výživu.“

Aby sa zabránilo predčasnému jarnému prehrievaniu stromov a následnému poškodeniu mrazom, treba ich kmene natrieť. Niektorí odborníci, ktorí nedajú dopustiť na klasické zazimo-

vanie ovocných stromov, odporúčajú, aby kmene po opatrnom očistení od obrastu machov a lišajníkov boli natreté ilom alebo ilovo-kravincovou zmesou. Pán Olexa odporúča vápno s pridaním bieleho latexu, aby náter dlhšie vydržal.

A prerezávanie či zmladenie starých stromov? Tibor Olexa: „Názory sa opäť rôznia. No z vlastných skúseností viem, je najlepšie skoro na jar – vo februári. Najnovšie sa odporúča orezávať prebytočné výhonky, tzv. vlky, počas celého roka.“

Ako vytvárať vzdušnú korunu? Tibor Olexa radí Vladimírovi Čánimu

Tradície spojené s vetvičkami

Rozkvitnuté Vianoce

✳ **Posviacka ovocných stromov na Bielu sobotu, aby stromy nezamrzli.**

✳ **Na Vianoce pod ne rozsypať popol z pece, v ktorej sa pieklo vianočné pečivo. Aby dobre plodili.**

✳ **Na Barboru 4. decembra dať vetvičky čerešne do vázy so studenou vodou, aby do Slnovratu či Štedrého dňa rozkvitli. Nie ku zdroju tepla, aby púčiky neuschli. Nežné kvietky pripomenú, že dni sa od tohto termínu predlžujú, noci kráčia a do nášho sveta opäť vstupuje svetlo.**

✳ **Na Katarínu do kvetináča s pieskom dievča zasadí čerešňovú, slivkovú alebo orgovánovú vetvičku. Každý deň ju polieva vodou z potoka prinesenou v ústach. Ak do Vianoc rozkvitne, do roka je svadba istá.**

✳ **Na Katarínu odrezať viacero prútikov z ovocných stromov alebo kríkov, ktoré skoro kvitnú – čerešňa, slivka, ríbezle. Čo prút, to želanie. Vložiť do misky s nádobou s vodou, ktorú treba pravidelne vymieňať. Podľa toho, na ktorom prútiku sa objavia lístky, také želanie sa má splniť.**

Zdroj: AlterNativa

Recept na najlepši jablkový koláč

Až oči prechádzali a slinky sa zbiehali

Súťaž o najlepši jablkový koláč v Trstenom pri Hornáde zarezovala. Organizátori obecnej zabíjačky premiérovho na novom obecnom dvore U Gagarina ju zaradili do programu, aby takpovediac zabili dve muchy jednou ranou.

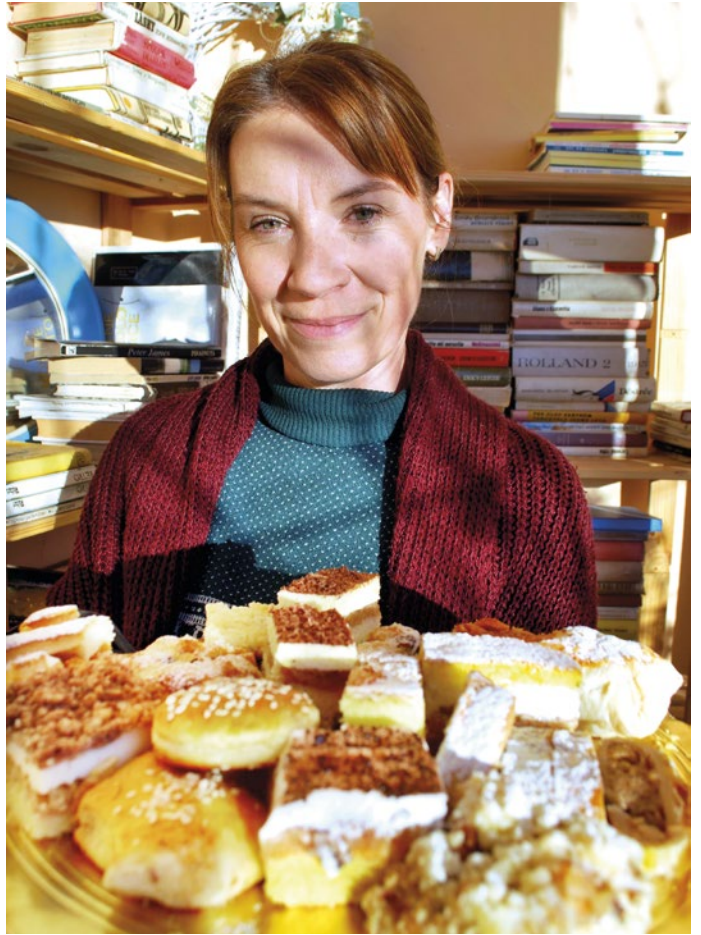
Dali priestor skúseným miestnym gazdinkám, ktoré dobroty zo sezónneho ovocia majú v maličku. Zároveň všetci, čo prišli na obecnú hodovačku, popri korhellevesi – zabíjačkovej polievke, klobáskach, jaterniciach, škvarom i „šmalci“ mali dostatok sladkej dobroty.

Nad očakávanie sa do zápolenia prihlásilo takmer 30 žien. Porota nepoznala ich mená. Každá dostala číslo.

Hodnotila sa chuť, vzhľad, podiel jablka a iných zložiek. Ale čo je najpodstatnejšie, nám, návštevníkom, oči prechádzali od tolkej kulinárskej krásy a variability. Jablkové koláče v tvare kvetiny, mrežovníka, štrúdle či iného závinu alebo rezov s vynikajúcim krémom, karamelom, kandizovaným ovocím... Chuťové kanáliky pri pohľade na tolku krásu sa automaticky ovárali ako brána na hrade pri vítaní kráľovskej rodiny.

Darček od obecného úradu dostala za účasť každá súťažiaca.

Prvú cenu starosta **Matej Kočiš** odovzdal **Márii Lukáčovej** za obrátený jablkový koláč, čo vlastne bol skvostný jablko-makovo-vanilkový zákusok.

Jablkové koláče na mnohé spôsoby. Emília Ruščáková, dobrovoľníčka na obecnej zabíjačke, ich pomáha roznášať po stoloch

Cenu za najlepši jablkový koláč odovzdáva starosta Trsteného pri Hornáde Matej Kočiš

Tu je recept 78-ročnej obyvateľky Trsteného pri Hornáde, ktorá – ako nám prezradila – je veľkou fanúšičkou Abovského hlásnika: „Keď príde časopis, urobím si chvíľu len pre seba. Urobím si kávu, vyložím nohy a čítam stranu za stranou – až ho prečítam úplne celý.“

Obrátený jablkový koláč

alias zákusok víťazky Márie Lukáčovej

Postup:

- Podusíme 1 kg jablák, pridáme cukor a škoricu. Po vychladnutí dáme zmes na plech vystlaný alobalom.
- Vyšľaháme 6 bielkov, postupne pridáme 25 dkg práškového cukru + 6 žĺtkov + 2 dcl oleja + 2 dcl vody + 30 dkg polohrubej múky + jeden prášok do pečiva.
- Cesto rozdelíme na dve polovice. Do jednej pridáme 5 dkg pomletého maku a 5 dkg cukru. Nalejeme na jablká.
- Nalejme druhé cesto a pečieme 30 min pri teplote 180 stupňov Celzia. Po upčení vyklopíme a odtiahneme alobal.

Plnka:

- Uvaríme ½ l mlieka + 2 pudinky Zlatý klas + vanilku. Vymiešame 25 dkg masla + 12 dkg cukru + pudink. Plnku dávame do vychladnutého pudingu. Navrch postrúhame čokoládu.

Vitány koláč/zákusok v tvare hnedo-bielo-žltých kociek je súčasťou sladkej misky. Pozri foto na tejto strane.

Obecná dychovka v Trstenom má už 77 rokov! Rozdávala dobrú náladu aj počas premiérovej zimnej hodovačky na novom obecnom dvore U Gagarina

Tóny klarinetu vyčaria nádherné chvíle
foto: Martina Federčáková

Dvojstranu pripravila Katarína Čaniová

Región objavil florbal. Či naopak?

Košičana Róberta Bučka uchvátil florbal asi pred 12 rokmi. Tento šport, ktorý na prvý pohľad pripomína hokej – až na to, že sa hrá v hale na palubovke s ľahkou plastovou loptičkou s dierkami – priniesol 47-ročný tréner aj do Čane.

Florbalovú scénu v Košiciach pozná dôverne. K športovaniu viedol a vedie i svoje tri deti, najstarší syn si florbal obľúbil až tak, že po vysokej škole zostal v Dánsku a hrá súťažne.

Róbert chcel medzitým vyskúšať niečo iné. Otvorene priznáva, že ťužil pracovať „s dedinskými“ deťmi. A Čaňu si vybral, pretože má veľkú spádovú oblasť. Na jar tohto roka začal s náborom pre florbalový klub Kosatky. A deti naozaj prišli. „Chodia nielen z Čane, ale aj zo Ždane, Valalík, dokonca z Maďarska,“ teší sa tréner.

Obec im vyšla v ústrety a trikrát do týždňa (pondelok, streda, štvrtok od

16:30) sprístupnila športovú halu. Klub Kosatky nateraz funguje prostredníctvom občianskeho združenia, ktoré prijíma dary od sponzorov i bežných ľudí, napríklad prostredníctvom dvoch percent z daní.

Róbertovým snom je dlhodobý, udržateľný florbalový projekt, ktorý sa ujme a stane pevnou súčasťou športového života v regióne. Podobne to majú kluby v Česku či na západnom Slovensku. Filozofiou je radosť z pohybu a tímová spolupráca. Odtiaľ názov kosatky – podľa inteligentných morských cicavcov, ktoré lovia v skupine a majú spoločný cieľ, sú zohraté.

Aktuálne klub navštevuje 23 detí vo veku 7 až 13 rokov. „Mladšia, staršia prípravka a mladší žiaci.“ Postupne sa začínajú zapájať aj do súťaží, napríklad chystajú zápasy s rovesníkmi z Košíc, Michaloviec, Sabinova. Ale nie je cieľom vyhrávať za každú cenu. „Nehráme

Deti s pamätným suvenírom, ktorý pripomína myšlienku tímovej hry a súhry

na body do tabuľky, dokonca nepoužívame ani svetelnú tabuľku. Keby sme šli za víťazstvami, dookola by hralo najlepších 5-6 dečiek a ostatné by sedeli na lavičke. To teda nie,“ vraví tréner.

Ako motiváciu im pripravil pomôcku. Priniesol reťaz, na ktorú si každé dieťa nastoklo cez dierku kúsok loptičky.

„Keď je tím na dne, niekto sa predsa nakoniec zodvihne prvý a ako reťaz potiahne aj ostatných.“ Suvenírom si deti na striedačku nosia domov. Pochopili, čo im tréner vstępuje. Mladým florbalistom prajeme, nech si udržia nadšenie a zápal pre hru. A možno napokon zažijú aj tie malé veľké víťazstvá!

Mladí florbalisti – v zadnom rade v bielej kravate tréner Róbert Bučko

Monster truck podobný vozidlu amerického šerifa

Kaskadéri po rokoch u nás

Po pätnásťročnej prestávke sa svetovo uznávaný tím kaskadérov vrátil na Slovensko a priniesol jedinečnú možnosť zažiť 100 minút vzrušujúcej zábavy na priestranstve za Kultúrnym domom v Seni. Neobyčajné okamihy s akciami kaskadérov boli ako vystrihnuté z akčných veľkofilmov.

Videli sme vzrušujúcu driftovú show, simulované havárie, prejazd ohňovou bariérou s kaskadérom na kapote, jazdy na bočných kolesách

a samozrejme ukážky jazdy na obrovských autách s mamutími kolesami, známymi ako „monster trucks“.

Diváci si odniesli nezabudnuteľné zážitky z chvíľ plných napätia, akcie, vône spálených gúm a benzínu a poriadnej dávky adrenalínu.

Stranu pripravil Anton Oberhauser, foto R. Bučko a ocú Seňa

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Havanská 19, 040 13 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **predseda redakčnej rady a redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0905 497 971, **redaktorka:** Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** Ing. Miloš Barcal, Ing. Ján Kokarda, Ing. Štefan Petrik, Michal Rečka, Mgr. Denisa Vargová, JUDr. Lubomír Vranka, **distribúcia** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.